

L. A. BILL No. XXI OF 2014.

A BILL

**FURTHER TO AMEND THE MAHARASHTRA MEDICAL
PRACTITIONERS ACT, 1961.**

५

सन २०१४ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक २१.

महाराष्ट्र वैद्यक व्यवसायी अधिनियम, १९६१ यामध्ये आणखी सुधारणा करण्याकरिता विधेयक.

(विधानसभेने दिनांक १२ जून २०१४ रोजी संमत केल्याप्रमाणे.)

१९६१ चा
महा. २८.

**ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांकरिता, महाराष्ट्र वैद्यक व्यवसायी अधिनियम, १९६१ यामध्ये आणखी
सुधारणा करणे इष्ट आहे; त्याअर्थी, भारतीय गणराज्याच्या पासष्टाव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात**

१० येत आहे :-

१. (१) या अधिनियमास, महाराष्ट्र वैद्यक व्यवसायी (सुधारणा) अधिनियम, २०१४ असे म्हणावे.

(२) तो, राज्य शासन, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे नेमून देईल अशा दिनांकास अंमलात येईल.

संक्षिप्त नाव व
प्रारंभ.

(१)

सन १९६१ चा
महाराष्ट्र अधिनियम
क्रमांक २८ याच्या
कलम २५ ची
सुधारणा.

२. महाराष्ट्र वैद्यक व्यवसायी अधिनियम, १९६१ याच्या कलम २५ मधील, खंड (तीन) नंतर, पुढील खंड दाखल करण्यात येतील :—

१९६१ चा
महा. २८.

“(चार) अनुसूचीच्या भाग अ, अ-१, ब किंवा ड मध्ये नमूद केलेल्या अर्हता धारण करणाऱ्या, भारतीय वैद्यक पद्धतीमधील नोंदणीकृत व्यवसायींना, ज्याकरिता त्यांची नोंदणी करण्यात आली असेल अशा भारतीय वैद्यक पद्धतीबरोबरच, आधुनिक शास्त्रीय वैद्यक पद्धत म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या विषमचिकित्सा पद्धतीचा, ५ त्या पद्धतीमधून त्यांनी घेतलेल्या प्रशिक्षणाच्या व्याप्तीपुरता, व्यवसाय करण्याचा विशेषाधिकार असेल.

(पाच) अनुसूचीच्या भाग अ, अ-१, ब किंवा ड मध्ये नमूद केलेल्या अर्हता धारण करणारे आणि कलम १७ अन्वये तयार केलेल्या नोंदवहीत ज्याची अतिरिक्त अर्हता म्हणून नोंद करण्यात आली असेल अशी पदव्युत्तर अर्हता धारण करणारे भारतीय वैद्यक पद्धतीमधील नोंदणीकृत व्यवसायी, पदव्युत्तर शिक्षणाच्या कालावधीत त्या पद्धतीतून त्यांनी घेतलेल्या प्रशिक्षणाच्या व्याप्तीपुरता, नवीनतम ज्ञान, कौशल्य व तंत्रशास्त्र- १० विषयक प्रगतीचा वापर करण्यास व व्यवसाय करण्यास पात्र असतील.”.

उद्देश व कारणे यांचे निवेदन.

संसदेने, भारतीय केंद्रीय वैद्यक परिषद घटित करण्यासाठी आणि भारतीय केंद्रीय वैद्यक नोंदवही ठेवण्यासाठी आणि त्याच्याशी संबंधित बाबींसाठी तरतूद करण्याकरिता, भारतीय केंद्रीय वैद्यक परिषद अधिनियम, १९७० (१९७० चा ४८) अधिनियमित केला आहे. भारतीय केंद्रीय वैद्यक परिषद ही, पदवी व पदव्युत्तर स्तरांवरील आयुर्वेद, सिद्ध व युनानी तिब्ब वैद्यक पद्धतींमधील शिक्षणाचा दर्जा व परीक्षा, अर्हता व व्यवसाय यांचे विनियमन करते. महाराष्ट्र राज्यात, महाराष्ट्र वैद्यक व्यवसायी अधिनियम, १९६१ (१९६१ चा महा. २८) हा, आयुर्वेदीय, सिद्ध व युनानी वैद्यक पद्धतींमधील अर्हतांचे आणि वैद्यक व्यवसायींच्या नोंदणीविषयक तरतुदींचे विनियमन करतो. डॉ. मुखतियार चंद विरुद्ध पंजाब राज्य व इतर [(१९९८) ७ एस.सी.सी. ५७९ मध्ये प्रकाशित केलेल्या] यामध्ये मा. सर्वोच्च न्यायालयाने विषमचिकित्सा वैद्यक पद्धत तसेच, भारतीय वैद्यक पद्धती यांमधील वैद्यक व्यवसायींचे हक्क स्पष्ट केले आहेत. महाराष्ट्र राज्यात, महाराष्ट्र शासनाने, महाराष्ट्र वैद्यक व्यवसायी अधिनियम, १९६१ (१९६१ चा महा. २८) याच्या कलम २ चा खंड (फअ) आणि कलम ३३ चे परंतुक यांद्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, काढलेली शासकीय अधिसूचना, वैद्यकीय शिक्षण व औषधिद्रव्ये विभाग, क्र. सीआयएम.१०९१/सीआर-१७९/९१(भाग पाच) एसीटी, दिनांक २५ नोव्हेंबर १९९२ याअन्वये असे निदेश दिले आहेत की, उक्त अधिनियमाला जोडलेल्या अनुसूचीच्या भाग अ, ब आणि अ-१ यांमध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या अर्हता धारण करणाऱ्या भारतीय वैद्यक पद्धतीमधील वैद्यक व्यवसायींच्या राज्य नोंदवहीत नावनोंदणी केलेले आयुर्वेदीय वैद्यक व्यवसायी, आधुनिक वैद्यक पद्धत म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या विषमचिकित्सा वैद्यक पद्धतीचा, त्या पद्धतीमधून त्यांनी घेतलेल्या प्रशिक्षणाच्या व्याप्तीपुरता, व्यवसाय करण्यास पात्र असतील. तसेच, महाराष्ट्र शासनाने, औषधिद्रव्य व सौंदर्यप्रसाधन नियम, १९४५ याच्या नियम २ च्या खंड (ड ड) च्या उप-खंड (तीन) च्या तरतुदीनुसार, आणि शासकीय आदेश, नगरविकास व सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्र. डीआरजी. ११६०/६९९१९- बी, दिनांक ५ जून १९६५ चे अधिक्रमण करून, काढलेला शासकीय आदेश, वैद्यकीय शिक्षण व औषधिद्रव्ये विभाग, क्र.सीआयएम.१०९१/सीआर-२५९९/एसीटी, दिनांक २३ फेब्रुवारी १९९९ या अन्वये असे घोषित केले आहे की, महाराष्ट्र वैद्यक व्यवसायी अधिनियम, १९६१ (१९६१ चा महा. २८) याला जोडलेल्या अनुसूचीच्या भाग अ, अ-१, ब आणि ड मध्ये त्या त्या वेळी नमूद केलेल्या अर्हता धारण करणाऱ्या आणि त्या अधिनियमान्वये ठेवलेल्या नोंदवहीत नावनोंदणी केलेल्या व्यक्ती ह्या, जरी उक्त नियम २ च्या खंड (ड ड) च्या उप-खंड (एक) किंवा उप-खंड (दोन) मध्ये मोडणाऱ्या व्यक्ती नसल्या तरी, त्या, औषधिद्रव्य व सौंदर्यप्रसाधन अधिनियम, १९४० (१९४० चा २३) याच्या प्रयोजनार्थ आधुनिक शास्त्रीय वैद्यक पद्धतीचा व्यवसाय करणाऱ्या व्यक्ती असतील. महाराष्ट्र वैद्यक व्यवसायी अधिनियम, १९६१ यामध्ये, आयुर्वेद, सिद्ध व युनानी वैद्यक व्यवसायींबद्दलच्या अशा तरतुदी स्पष्टपणे अंतर्भूत करण्याच्या हेतूने, शासनास उक्त अधिनियमाच्या कलम २५ मध्ये यथोचित सुधारणा करणे इष्ट वाटते.

२. वरील उद्दीष्ट्ये साध्य करणे हा, या विधेयकाचा हेतू आहे.

मुंबई,

दिनांक ११ जून २०१४.

जितेंद्र आव्हाड,

वैद्यकीय शिक्षणमंत्री.

वैधानिक अधिकार सोपवण्यासंबंधीचे ज्ञापन.

या विधेयकात वैधानिक अधिकार सोपवण्यासंबंधीचा पुढील प्रस्ताव अंतर्भूत आहे :—

खंड १(२).— या खंडान्वये, ज्या दिनांकास हा अधिनियम अंमलात येईल तो दिनांक राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे नेमून देण्याचा अधिकार राज्य शासनाकडे घेण्यात आला आहे.

२. अधिकार सोपवण्यासंबंधीचा वर उल्लेखिलेला प्रस्ताव सामान्य स्वरूपाचा आहे.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

[सन २०१४ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक २१.]

[महाराष्ट्र वैद्यक व्यवसायी अधिनियम, १९६१
यामध्ये आणखी सुधारणा करण्याकरिता विधेयक.]

[श्री. जितेंद्र आव्हाड,
वैद्यकीय शिक्षण मंत्री.]

(विधानसभेने दिनांक १२ जून २०१४ रोजी
संमत केल्याप्रमाणे.)

डॉ. अनंत कळसे,
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानसभा.